

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over de aanpassingen ten aanzien van de stalbeoordeling door de Technische adviescommissie Regeling ammoniak en veehouderij (TacRav) (Kamerstuk 28 973, nrs. 193 en 196).

De voorzitter van de commissie,
Kuiken

De adjunct-griffier van de commissie,
Konings

Inhoudsopgave	blz.
I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie	4
Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	5
II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris	5
III Volledige agenda	5

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de ontwikkelingen in het systeem van stalbeoordelingen door de TacRav. Hierover hebben deze leden nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het systeem zoals dit tot voor kort bestond niet erg transparant was en door het bedrijfsleven als traag en stroperig werd aangemerkt, terwijl een stalbeoordeling juist nodig is om snel en tijdig in te springen op innovatieve ontwikkelingen die een positieve bijdrage leveren aan het milieu. Op welke manier gaat de Staatssecretaris ervoor zorgen dat op basis van het principe meten is weten een extra slag gemaakt kan worden in een integrale aanpak voor het terugdringen van milieubelasting op basis van haalbare en betaalbare technieken? Kan de Staatssecretaris aangeven welke (toekomstige) meetmethoden, ook weer vanuit het principe meten is weten, toegepast kunnen worden en welke marges van onzekerheden daarbij horen?

In de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav), inmiddels Technische Advies Pool (TAP), worden emissiefactoren vastgesteld voor ammoniak uit stalsystemen. De leden van de VVD-fractie hebben daarover een aantal vragen. Kan de Staatssecretaris een overzicht geven van deze emissiefactoren waarlangs getoetst wordt of initiatiefnemers voldoen aan de regels voor ammoniak bij het starten of wijzigen van een veehouderij? Op basis van welke criteria wordt beoordeeld of een stal aan de regels voldoet? Hoe ziet dit meetplan eruit? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe dit meetplan wordt geborgd? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe vervolgens de beoordeling plaatsvindt? Welke personen en/of instanties toetsen of een stal aan de regels voldoet? Op welke wijze worden het meetprotocol alsmede de werkwijze van de beoordelaars op zo'n manier geborgd zodat de beoordeling consequent plaatsvindt? Deelt de Staatssecretaris de mening dat goede borging cruciaal is voor stabiliteit en eerlijke concurrentie en dat het ten goede komt aan de kwaliteit van de lucht? Kan de Staatssecretaris aangeven of deze manier van stalbeoordelingen (TacRav) niet op gespannen voet staat met andere regelingen waarin emissies zijn vastgelegd? Hoe zorgt de Staatssecretaris ervoor dat ondernemers geen hinder ondervinden van de verschillende regelingen? Kan de Staatssecretaris de betrouwbaarheid van de werking van de systemen uit de Rav garanderen?

De leden van de VVD-fractie vinden het goed om te horen dat er ruimte is voor innovatie binnen de Rav (inmiddels TAP). Initiatiefnemers kunnen een proefstal aanvragen voor innovatieve stallen die geen emissiefactor voor ammoniak hebben. Echter, ook hier vragen de leden van de VVD-fractie op basis van welke criteria wordt bepaald of een proefstal-

status al dan niet wordt toegekend aan een ondernemer. Kan de Staatssecretaris een overzicht geven van eisen waaraan een nieuw initiatief moet voldoen om de status van proefstal toegewezen te krijgen? Op welke wijze verloopt deze aanvraag? Waar kan de initiatiefnemer een aanvraag indienen en hoe loopt de beoordeling daarna? Wat is gemiddeld genomen het tijdsbestek gemeten vanaf het moment van aanvraag tot het daadwerkelijke besluit? Hoe verloopt de communicatie richting ondernemer in de tussentijd? Wordt de ondernemer op de hoogte gehouden over de beoordeling van het initiatief?

De leden van de VVD-fractie lezen er dat er een Werkgroep stalbeoordeling in het leven is geroepen. Kan de Staatssecretaris aangeven met welke regelmaat de Werkgroep advies geeft over het beoordelingsstelsel? Kan de Staatssecretaris aangeven hoe vervolgens wordt besloten om het advies van de Werkgroep al dan niet over te nemen? Indien het advies van de Werkgroep wordt overgenomen, hoe lang duurt het proces vanaf het moment van besluit van overnemen tot implementeren?

De leden van de VVD-fractie lezen dat bij verdere modernisering van de stalbeoordeling ingezet wordt op aansluiting op het systeem Verification of Environmental Technologies for Agricultural Production (VERA), het internationale systeem van stalbeoordelingen. Kan de Staatssecretaris uiteenzetten wat de rol van Nederland in het samenwerkingsverband is? Deelt de Staatssecretaris de mening dat dit voor Nederland een uitgelezen kans is om een voortrekkersrol op zich te nemen? Zo ja, hoe is de Staatssecretaris van plan dit vorm te gaan geven? Deelt de Staatssecretaris de mening dat het in het kader van het gelijke speelveld goed is dat ook andere landen zich aansluiten bij het internationale systeem van stalbeoordelingen? Welke stappen moeten worden gezet om dit te laten slagen?

De leden van de VVD-fractie vragen in hoeverre de Staatssecretaris van mening is dat de Rav een effectieve en betrouwbare manier is om stalsystemen te beoordelen op de uitstoot van ammoniak. Zijn de alternatieven voldoende onderzocht? Uit het onafhankelijk onderzoek «Ammoniak in Nederland» van Jaap Hanekamp, Marcel Crok en Matt Briggs (2017) is gebleken dat dertig jaar ammoniakbeleid geen meetbaar effect heeft op de hoeveelheid ammoniak in de lucht, terwijl de emissie tussen 1990 en 2015 uit de varkenshouderij met 80% gedaald is (van 102 kg ton naar 21 kg ton ammoniak). Waarom komt dit resultaat niet terug in de meetresultaten? Welke maatregelen heeft het kabinet genomen om op dit punt duidelijkheid te verschaffen? Op welke wijze is het onafhankelijke onderzoek opgevolgd en op welke manier zijn deze meegenomen in de stalbeoordeling Rav? Indien deze niet zijn meegenomen, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie vragen of de Staatssecretaris bekend is met de Deense methodiek voor het bepalen van depositie. Zo ja, kan de Staatssecretaris hierop een uitgebreide toelichting geven? Zo nee, is de Staatssecretaris bereid om hier kennis van te nemen en de Kamer hier in een later stadium over te informeren? Is de Staatssecretaris bereid om tevens te onderzoeken of de Deense methodiek voor het bepalen van depositie bruikbaar is en wat de financiële effecten hiervan zijn? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brieven inzake de aanpassingen in de stalbeoordeling door de TacRav (Kamerstuk 28 973, nrs. 193 en 196). Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de TacRav overgegaan is in de TAP. Zou de Staatssecretaris een organogram kunnen verstrekken van de TAP? In de Kamerbrief lezen deze leden dat verdere aansluiting van de stalbeoordeling gezocht wordt bij het internationale systeem VERA (Kamerstuk 28 973, nr. 196). Kan de Staatssecretaris beschrijven welke stappen daarvoor doorlopen moeten gaan worden? Kan de Staatssecretaris het tijdspad hiervoor inzichtelijk maken en aangeven welke kosten daarmee gemoeid zijn?

Op verzoek van de leden van de CDA-fractie heeft de voormalige Staatssecretaris van Economische Zaken een reactie gegeven op het rapport «Ammoniak in Nederland» (Kamerstuk 33 037, nr. 191). In dit rapport stellen de onderzoekers dat het ammoniakbeleid wetenschappelijk niet goed onderbouwd is. Welke stappen heeft het kabinet, na kennisgenomen te hebben van het genoemde rapport, ondernomen om het ammoniakbeleid wetenschappelijk beter te onderbouwen? Kan de Staatssecretaris aangeven of en hoe in het nader onderzoek in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken naar het verschil tussen stijgende ammoniakconcentratie metingen en berekende emissiedalingen uitvoering wordt gegeven aan de aanbeveling uit het rapport «Het ammoniakdossier: op weg naar herstel van een geschonden relatie» van het Rathenau Instituut om met een dialoogtraject te starten?

De leden van de CDA-fractie hebben gelezen dat de voormalige Staatssecretaris van Economische Zaken in zijn brief over de voortgang van het ammoniakbeleid aangaf dat resultaten van het onderzoek naar het «verklaren van uiteenlopende trends» in de loop van 2018 wordt verwacht (Kamerstuk 33 037, nrs. 182 en 191). Wanneer ontvangt de Kamer de resultaten van het onderzoek en is er al een tussenstand te melden? Geeft dit onderzoek ook een verklaring voor het feit dat de ammoniakemissie tussen 1990 en 2015 met 80% is gedaald uit de varkenshouderij, terwijl de meetresultaten een ander beeld geven?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris bij de herziening van de TAP de gehele kringloop centraal wil stellen, waarbij de kwaliteit van mest centraal staat. In dit verband willen deze leden tevens vragen de deskundigen in de TAP (voormalig TacRav) de opdracht te geven om ruimte te geven aan innovatieve technieken zoals het beluchten van mest, maar ook het aloude bovengronds uitrijden van mest.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-fractie

De leden van de GroenLinks-fractie hebben kennisgenomen van de brieven over de aanpassingen stalbeoordeling TacRav. Deze leden hebben daarover nog vragen.

De leden van de GroenLinks-fractie constateren dat de afgelopen tien jaar (2005–2015) de ammoniakconcentratie in de lucht niet daalt maar lichtelijk toeneemt (zoals geconstateerd in de PAS Monitoringsrapportage Stikstof: Stand van zaken 2016). Heeft deze constatering gevolgen voor de stalbeoordelingen en beoordelingskaders?

De leden van de GroenLinks-fractie maken zich zorgen over de verschillen tussen vastgestelde emissiefactoren en de daadwerkelijke metingen. Hoe wordt het systeem secuurer gemaakt? Hoe wordt invulling gegeven aan de conclusie van het adviesbureau Berenschot om emissiearme systemen te monitoren en op hun uitstoot te controleren («Naar een ander stelsel voor (proef)stalbeoordeling», bijlage bij Kamerstuk 33 037, nr. 175)?

Daarnaast constateerde Berenschot dat de meetverplichting op grote schaal is ontweken. Welke actie wordt daarop ondernomen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de inzet om de stalbeoordeling voor de Rav te professionaliseren. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de SGP-fractie hebben begrepen dat het voor verschillende melkveebedrijven die stalsystemen met een proefstalstatus toepassen door de fosfaatregelgeving lastig is om aan de voorwaarde van minimaal 80% dierbezetting te voldoen. Herkent de Staatssecretaris deze problematiek? Gaat de Staatssecretaris voorkomen dat deze vooruitstrevende bedrijven in de problemen komen?

Het op de markt brengen van innovatieve stalsystemen wordt belemmerd door het feit dat een goedgekeurd stalsysteem door anderen dan de initiatiefnemer gekopieerd en aan de man gebracht kan worden, zo constateren de leden van de SGP-fractie. Het is de bedoeling om middels certificering stalsystemen te koppelen aan een fabrikant, zodat een emissiefactor alleen geldt voor het stalsysteem van die fabrikant. Deze leden horen graag wat de stand van zaken hiervan is.

De leden van de SGP-fractie pleiten voor het mogelijk maken van een proefstalregeling voor fijnstof en geur. De Staatssecretaris wil stappen in deze richting zetten. Deze leden horen graag wat de stand van zaken is. Is het mogelijk om deze proefstalregelingen niet afhankelijk te maken van de invoering van de Omgevingswet en dus eerder in te voeren?

De Staatssecretaris geeft aan dat een aanpassing van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit wordt voorbereid om ruimte te creëren voor experimenten met nieuwe technieken voor de reductie van fijnstof. Wanneer wordt deze aanpassing doorgevoerd?

Wetenschappelijk onderzoek leert dat de berekende daling van ammoniakemissies gebaseerd op onder meer de via Rav vastgestelde emissiefactoren niet goed sporen met de ontwikkeling van de gemeten ammoniakconcentraties. De leden van de SGP-fractie willen erop wijzen dat de vastgestelde emissiefactoren gepaard gaan met een grote onzekerheidsmarge. Daar komt bij dat nieuwe stalsystemen invloed kunnen hebben op het ammoniakgehalte in de mest met mogelijk extra (niet gemeten) ammoniakemissie als de mest buiten de mestkelder komt. Verder kunnen veehouders managementmaatregelen nemen die de emissie beperken, maar waaraan geen emissiefactor gekoppeld wordt. Dit alles pleit voor een integrale benadering. Deze leden horen graag hoe de Staatssecretaris aankijkt tegen doelvoorschriften, gecombineerd met metingen in de praktijk, in plaats van middelvoorschriften. Kan dit meegenomen worden in het Omgevingswetraject?

II Antwoord/Reactie van de Staatssecretaris

III Volledige agenda